

1979 AUG 13

ESTI HÍRLAP

385.63

Ebben található a pontos szakkifejezések

Onedinék óbudai szótára

244 Széchenyi jelölte ki a hajógyár helyét

Hajókat hajtó gépeket tervez **Varró József** csaknem három és fél évtizede az óbudai szigeten. Honnan indult pályafutása?

— Óbudai vagyok, gyermekkoromban barátaimmal átúsztuk a szigetre, régi, kiselezgett hajókon játszottunk. Akkor szerettem meg ezt a világot. Diák- és katonaeveim után szinte természetes volt, hogy itt kerestem munkát.

Az igazgatóság épületében volt akkor egy betonfalú, vasajtókkal zárt szoba, ott őrizték a régi iratokat, terveket. Amikor itt rendet teremtettek, hogy megszabaduljanak a felesleges holmiktól, akkor vettem észre, milyen különlegesen becses ipartörténeti értékek porosodnak a polcon.

— Jeles ünnepre, alapításának 125. évfordulójára készült az Óbudai Hajógyár. Összefogtam néhány lelkes munkatársammal, kis házi kiállítást rendez-

tünk, azzal a még titkolt szándékkal, hogy **háziműzeum alapja lehet**. Az anyagot később átadtuk a Közlekedési Múzeumnak, ami ott a hajózásról ma látható, jórészt innen való.

— Hallottuk: feldolgozta az Óbudai Hajógyár történetét.

— Nagyon előlről kellett kezdeni a munkát, hogy hű krónikása legyek a magyar hajóipar első gyárának. Amit kutatásom földerített: **mechanikus szerkezetű hajók már a XVIII. században léteztek**. Hazánkban 1797-ben gróf **Batthyány Tivadár** Bucintoro nevű hajójának gépezetét lovak hajtották. Az első gőzhajót **Bernhart Antal** építette 1817-ben, az első kereskedelmi célokra is alkalmas gőzhajó építésére 1829. március 13-án, Bécsben részvénytársaság alakult. A „Császári királyi, szabadalmazott első dunai gőzhajózási társaság” két angol mérnököt bízott meg egy lapátkerekes gőzhajó építésével. A hajót, amelynek a **Franz I.** nevet adták, 1830-ban bocsátották vízre. A **60 lóerős gőzgépet Angliából hozták**. Első útját Pozsony és Pest között tette meg, 1830. szeptember 4-én, később **menetrend szerint közlekedett a Dunán**.

Már akkor sokan gondoltak rá, hogy szükség lenne hazai hajóépítő, javító műhelyre. **Széchenyi István, aki részvényese volt a gőzhajózási társaságnak, javasolta a gyár helyéül az óbudai szigetet**. 1835-ben **Palearca Péter** velencei vízügyi igazgató tervei alapján **Robert John Fowles** trieszti vállalkozó építette fel a mai gyártelep őst. **Széchenyi tanulmányt írt a leendő hajógyárról, még a szerszámok beszerzésével is törődött**. Szinte naponta meglátogatta az építkezést. Az Óbudai Hajógyárban az első gőzhajót — az **Árpádot** — 1836-ban bocsátották vízre.

Varró József értékes ajándékkal gazdagította kerülete helytörténeti múzeumát.

— **Háromezer darabos képgyűjteményemet adtam át**. A korabeli hajókról készült fotók azért is értékesek, mert **mögöttük látszik az egykori városrész képe**, ez a kutatóknak a régi domborzatról, az épületekről sok hasznos információt ad. Maradt azonban nagyon sok rendezetlen anyagom. **Az egykor használt hajóépítő szerszámokról rajzokat készíték**. A hatvanas években az egyik műhely bontásakor olyan **réges-régi hajóácskőrzőt találtam, amellyel tizedmilliméter pontos kört lehetett húzni**. Őrzöm az úgynevezett **majmos láda rajzát**. Ez a hajófestő ládája volt, amelyben szerszámait, személyes tárgyait tartotta, ebédidőben e ládára ült, s falatozott. A gyár padlásán egyszer — szerencsére értesültem róla — **majdnem eltűntek a régi hajószakkönyveket**. Sikerült megmenteni a gyűjteményt, a **múzeumnak körülbelül fél vagon könyvet adtunk át**. Kár, hogy a hajóesemények szervezett gyűjtése még megoldatlan. Sok Duna-menti községben élnek még a régi kazánfűtők, gépészek; **Hartán például több hajósdinasztriáról tudok**. Össze kellene gyűjteni a szakma emlékeit, **míg nem késő**.

— A múzeumokon kívül felkeresik mások is?

— Több hajómodellt készítettem, s terveztem különleges hajót, nem is akár, milyet. Az **Egri csillagok** című filmben látott hajókat terveim alapján építették. A baldachinos vízijármű rajzait **eredeti török terveket felhasználva készítettem el**. A filmesek máskor is fordultak hozzám. Könyvtáramban megtalálható az első angol—német—magyar hajós szótár — **bevezetőjét Arany János írta** — ezt a kötetet kölcsönkérték tőlem: az Onedin-sorozat szinkronizálásakor kellett a pontos szakkifejezések.

Tóth András